ETELÄ-
KARJALAN
LIITTO

19.2.2018

Matti Viialainen
Etelä-Karjalan maakuntajohtaja

Eduskunnan liikennevaliokunnalle

## HE 289/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa liikennealalla koskevaksi lainsäädännöksi

Pyydettynä asiantuntijalausuntona esitän kunnioittaen seuraavaa:

### 1. Maakuntien liikennetoimivalta tarpeen ja tukee aluekehitystä

Kansalaisten, elinkeinoelämän ja Suomen eri osien elinvoiman ja saavutettavuuden kannalta liikenneinfrastruktuurilla on olennainen merkitys.

Maakuntauudistus ja sen toimeenpanoon liittyvä em. lakiesitys on selvä parannus nykytilaan ja siksi tarpeellinen ja välttämätön. Lait edesauttavat maan liikennejärjestelmän kehittämistä ja ne tukevat myös maakuntien aluekehittämis- ja suunnittelutehtävää. Siksi **lakikokonaisuus tulisi hyväksyä eräin jäljempänä ehdotetuin vähäisin muutoksin vielä tällä istuntokaudella**.

Lakien myötä liikennepolitiikkaan saadaan vihdoin kauan kaivattua pitkäjänteisyyttä ja alueellinen, suoraan kansanvaltaan perustuva toimivalta liikenneasioissa lisääntyy. Sillä on erityinen merkitys Etelä-Karjalalle ja niille maakunnille, joista on toistaiseksi puuttunut oma liikenneviranomainen.

Rahoituksen taso eli viime kädessä eduskunnan päätökset ratkaisevat kuinka paljon Väylävirastolla ja maakunnilla on jatkossa voimavaroja liikennejärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen. Parlamentaarisen työryhmän yksimielinen esitys on se vähimmäistaso, joka tulisi kyetä vähintään turvamaan seuraavalla hallituskaudella.

Jokaiselle maakunnalle ja tienpitoalueelle tulee korvamerkitä vuosittain oma määräraha (min. 5 M€) paikallisiin ja alueellisiin korjaus- ja parannus-investointeihin. Lisäksi seuraavalla EU-rahoituskaudella on voitava käyttää rakennerahastovaroja koko maassa myös saavutettavuuden parantamiseen,

kuten esim. biotalouden kuljetuksia tai matkailua tukeviin infrastruktuurihankkeisiin.

## 2. Lakiesitykset hyväksyttäviä

***Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä***
Liitolla ei ole huomautettavaa yleisistä säännöksistä, maantien suunnittelusta, maantien kunnossapidosta, väliaikaisista liikennejärjestelyistä, liittymistä ja maantiehen kohdistuvista muista toimenpiteistä, maantiealueen ulkopuolisia alueita koskevista maankäyttörajoituksista, alueiden hankkimisesta ja korvauksista, maantien lakkaamisesta ja lakkauttamisesta sekä liitännäisalueen lakkauttamisesta, eikä erinäisistä säännöksistä.

***Pitkäjänteinen liikennejärjestelmäsuunnittelu välttämätöntä***
Valtioneuvostolle asetettava velvoite laatia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma ja siihen sisältyvä rahoitus- ja toimenpideohjelma 10–12 vuodelle on erittäin kannatettava toimintatapa. Tämä mahdollistaa pitkäjänteisen, vaalikauden yli ulottuvan liikennepolitiikan harjoittamisen.

Myös maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimisen kirjaaminen lakiin on kannatettavaa. Tämä varmistaa, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetetut tavoitteet saavutetaan ja siinä esitetyt toimet pannaan täytäntöön maakunnissa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Menettely edistää myös maakuntien liikennejärjestelmätyön pitkäjänteisyyttä.

Työn suunnitelmallisuuden kannalta on hyvä, että lakiin kirjataan maakunnan velvoite esittää suunnitelmassa myös arvio sen toteutettavuudesta käytössä olevien taloudellisten resurssien puitteissa, toteutusaikataulusta ja suunnitelman muista vaikutuksista. Lisäksi maakunnan on arvioitava suunnitelmansa toteutumista ja vaikuttavuutta vähintään kerran valtuustokaudessa sekä tarvittaessa tarkistettava suunnitelmaa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman laajan vaikuttavuuden kannalta on hyvä, että se on lain mukaan sovitettava yhteen maakunnan muun suunnittelun, maakuntakaavan ja sen alueeseen rajoittuvien muiden maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien kanssa.

Suunnitelmassa on myös kiinnitettävä huomiota maakunnan kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmää koskevaan suunnitteluun. Suunnitelma voidaan laatia myös osana muuta maakunnan strategista suunnittelua.

On hyvä, että laissa on huomioitu maakuntalain periaatteiden mukaisesti maakuntien itsehallinto. Tämä tarkoittaa, että maakunnat voivat päättää,

laativatko ne liikennejärjestelmäsuunnitelmansa yksin vai ylimaakunnallisesti yhteistyössä yhden tai useamman muun maakunnan kanssa.

***Tienpidon järjestäminen***
Esitys ottaa nyt aiempaa paremmin huomioon sen, että maakunnat ovat itsehallinnollisia toimijoita.

Jokainen maakunta vastaisi oman alueensa tienpidon ja liikenteen suunnitelmaa sekä tienpidon sopimusta koskevasta päätöksenteosta. Tienpitoalueilla toiminnan järjestämistä koskevat merkittävät linjaukset tehtäisiin tienpitoalueeseen kuuluvien maakuntien välisessä yhteistyösopimuksessa. Sen hyväksymisestä kukin maakunta päättäisi itse.

**15f §** mukaan maakuntien välisillä yhteistyösopimuksilla olisi muodostettava maantieteellisesti, kooltaan ja muutoinkin tarkoituksenmukaiset tienpitoalueet. Maakuntien velvoite olisi hoitaa tienpidon tehtävät yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpitoalueella.

Etelä-Karjala on osaltaan valmis nykyistä laajempaan yhteistyöhön sekä liikennejärjestelmäsuunnittelussa että tienpidossa Itä- ja Kaakkois-Suomen maakuntien kesken. Yhteistyöalueiden sopimisessa päästään kuitenkin eteenpäin vasta, kun eduskunta hyväksyy maakuntauudistusta koskevat lait.

**15j §** mukaan valtio vastaisi edelleen lain 10 §:n mukaisesti tienpidosta ja sen kustannuksista Väyläviraston toimiessa tienpitäjänä. Maakuntien tienpidon rahoitus jaettaisiin maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin sekä muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistettaisiin maantieverkon ja sen kunnon yhtenäisyys.

Tieverkon ja liikenteen ominaisuuksilla tarkoitetaan esimerkiksi tieverkon pituutta, liikennemäärää ja koostumusta sekä teiden ja siltojen kuntoa. Muut olosuhteet voisivat olla esimerkiksi maantieteellisistä tekijöistä johtuvia vaikutuksia keleihin ja sen seurauksena esimerkiksi auraustarpeisiin.

Vaikka tienpitoa olisi hoidettava ylimaakunnallisessa yhteistyössä enintään yhdeksällä tienpitoalueella, jaettaisiin rahoitus 18 maakunnan jaolla.

**Tienpitoalueita ja tienpidon rahoitusta jaettaessa tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon raskaan liikenteen ja ulkomaisen kaluston osuus maantieverkolla**. Nykyisten tienpitoalueiden liikennesuoritteissa korostuu maantieverkon pituus ja **raskaan liikenteen suhteellista osuutta niissä ei huomioida ollenkaan**.

Lisäksi ulkomaisen kaluston osalta tilastoinnissa on osittain puutteita (ns. LAM-pisteiden ulkopuolella). Nämä epäkohdat asettavat erityisesti Kaakkois-

KAUPPAKATU 40 D
53100 LAPPEENRANTA
FINLAND

TEL +358 (5) 613 001
Y-TUNNUS 0869462-5

etunimi.sukunimi@ekarjala.fi
kirjaamo@ekarjala.fi
www.ekarjala.fi

Suomen maakunnat muita huonompaan asemaan tienpidon rahoitusta jaettaessa, sillä merkittävä itärajan raskas liikenne kulkee Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson läpi.

***Laki liikenteen palveluista***
Etelä-Karjalan liitto kannattaa sitä, että 182 § 1 momenttiin lisätään maakunnat toimivaltaisiksi viranomaisiksi myös rautatieliikenteessä. Tämä mahdollistaa maakunnille toimivallan rautateiden henkilöliikenteen alueellisessa järjestämisessä. Kaukoliikenteestä vastaisi edelleen liikenne- ja viestintäministeriö.

***Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta***
On perusteltua ja hyvä asia, että 3. pykälän 1. momenttiin esitetään lisättäväksi komission jäseneksi Etelä-Karjalan maakunta, joka tulee vastaamaan pelastustoimesta ja ensihoidosta, kun maakuntalaki tulee voimaan 1.1.2021.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella ja Väylävirastolla on voimassa oleva sopimus Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimen tehtävien hoitamisesta Saimaan kanavan vuokrasopimuksen mukaisesti. Muulla kuin vuokra-alueella kansainvälistä pelastustoimintaa toteutetaan voimassa olevien lakien sekä valtioiden välisten sopimusten mukaisesti.

Saimaan kanavan vuokra-alueen osalta lakiluonnoksen perusteluissa tulisi tarkentaa, että **valtio huomioi tämän erityistehtävän Etelä-Karjalan rahoituksessa,** jotta pelastustoimen tarvittava valmius vuokra-alueella kyetään ylläpitämään ja häiriötilanteet asianmukaisesti hoitamaan.

***Muut huomiot***
Muilta osin Etelä-Karjalan liitolla ei ole lausuttavaa.

KAUPPAKATU 40 D
53100 LAPPEENRANTA
FINLAND

TEL +358 (5) 613 001
Y-TUNNUS 0869462-5

etunimi.sukunimi@ekarjala.fi
kirjaamo@ekarjala.fi
www.ekarjala.fi